

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12.

Fylke: Akershus.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Nannestad.

Emne: Gamal Engkultúr. Bygdelag:

Oppskr. av: E.G. Hjalmar Tangen Gard: Tangen.

(adresse): Steinsgaten 70aa. G.nr. Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. aa vurdre.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Her i hende det har det ja soovit varet to farmer for „engkulturen“, da den gamle bosetningen her utover aldtiden kun var paa noroerletterne og langs lit oppe i aasliene. Gardi bygdens leiransaaader først meget sent blev saa rolige“, at bosetning lit etter lit „bler mulig. Det er derfor nødvendig i kartetidk først at omtale de her gamle traditionens utsage derom, saa bil. ledet kan bli riktigst mulig sove sam de gamle her oppfattet det.

Den alste burreising her - altsaa utenavne leiransaaadene - kaldtes „bygd-tiden“. I alt vel tyve byggaade i disse tre sokn. En byggaad var attesade, da sieder og drevs af hele vedkommende at sammen, og alstlevende man i atten var - som det fremgik - „evvoldskange“ over alle i atten - alt maatte gaa gjensammen hans hode. Atten boede sammen aa arbeidet sammen paa og i byggaadens drift. Man harte gamle folk i sine ungdom si, naar det gjalt at illustrere en godt brukt aadret gaard „det er som en bygd“ - dermed mentes idmevret drift, og at intet manglet paa den gaarden. Forsamlingene sinne disse altdidsaldre skulle ha varet evkel - var aata af de tiders rike, skjære

grasvet beintet i saa mange "valler",
saa det var dyr og gøingsdage - en
vælle pr. dyr pr. dag. De tidsaldres grasvet
hadde været svær, og planterne hadde
været "sjære", saa de var overmaate lette
at ta.

Traditionerne sa, at det hadde været
tre havplausse over Romerike, men
leiraunsaadene var selv i de lange tids-
aldre mellem hver plaus, stadig i utglid-
ninger, saa de var uebehoelige. Som en
farsavit faellende aplysning her-
om, sa traditionerne, at den nu va-
rende gaard Döhlen i Biärke saken
var "begynt" som sater for den nærmes-
te bygaard, der laa paa en flate
utløpende rabbe oppe i skaglier
strax vestenfor. Dette gaardens navn
var Byr - i tidsaldrene framover sik
gaardens navn i nyere sakterinder
over til at bli "By" hvilket navn den
beholdt inntil stedet blev helt nedlagt
for relativt kort tid siden. Gaarden
Döhleus navn, sa de gamle, var kom-
met af "döhlit grasslette", altsaa g'ent
grasslette. Dette leirsllette parti skulle ha
medgaet de relativt eller stadige
uralige utglidninger, saa det typpige
gras fik vokse i mere ferd. Grasveten
hadde vært eneste saa været over, saa
atten paa Byr omsider hadde været,
da det blev nemlig at fra dyrene de-
ut, og bruke den gode grasslette som
saterbrök i saumetiden, vel den
første meddelelse om saterbrök her i
bygdene. De lange asplanterne varen-
de asene byrattessaide skulle ha be-
nyttet de nærmestliggende praktige
grasflekkerteder ute paa leiraun-
saadene ettersom det blev nemlig.
Heri ligger vel forklaringen paa, at
vi ikke har gamle gaardsnavn ute
paa bygdens leiraunsaader noyere
steder - kun nyere navn.

flausene skulle ha været svære
katastrofer. Skaglierne hadde kun
vært berørt noyere nedest, saa
folk fløttet derop, naar de løse dyrene
og søylene tre dager før fløttet op i

skagliekne aa varset paa den maate
 an den kammende katastrofe.
 De gamle her meente, at naive Rome-
 rike var rimeer havvand, saa var
 ogsaa saerligt Dacumack aa slit-
 telandene syd for Osterjæne saerli-
 dig rimeer vand. Eftersom klimaæn-
 dringen ødela, det letvieve "græs, hadde
 man maattet gaa til oparbejdelse
 af stære aa stære jordsflekker for dyrke-
 ning - dette gæsaarvit levad traditio-
 nerne iuueholt om det øste.

Satiraerne blander sig etter tradition-
 fortællingerne her startet allerede i
 oldtiden. [ ] eg har gaaet saerlige om siden
 meddelt prof. De did de gamle traditio-
 ner om søterdriften her, saa det er
 iuueholdig at referere no der af.]
 1. ja, man benyttet de ordhetygelsen
 "Betygelsen" sig "bruktet paa øt"kker
 saer riddes for græsveet. De blev
 ogsaa havnet etter at græsset var hæs-
 tet, og "gjadserbrækene" etter havnedgje-
 ne blev om hæssten "slaat om" aa spret
 utover. Disse etterhaanden bleve
 mange stære aa mindre eygtige
 her var [tildels saerlige] indgjedet
 eftersom tenaet aa det s; andrytti-
 vordise passet. Gik i nyere tidsalder
 over til aa bli havueliger, havue-
 lizer - altsaa det areal af saer-
 saer ikke i tidsalderens løp blev
 behalt saer opdyrket aker.

Itedet for "utslaatet" bruktet her
 over betygelsen "slaat bræter". Den
 slags kam senere etterhaanden
 i bruk, eftersom driften kom til-
 kart med det akerjorden aa eyg-
 stikkerne plæs lauhæssten for til
 far. Disse slaatbræter hadde man
 anlagt paa steder i den nærme-
 te ritmark, hvor jordsmonnet laa
 godt an for vext af græs, saer
 kenne lettest hæssten. [Byerne som laa
 i skagkanten langs kanten af
 leiraaraderne hadde ryttet aa
 hæsset græs paa de "roligste flekker"
 som hadde gypig græsveet, men no
 navn paa den slags nærme tradi-
 tionsfortællingerne ikke.] Betyg-
 nelsen "ekre", her "ekre" er kjent

fra de yngre aartindree her. Det var
 speciel betegnelse for saa "utsaad"
 aaker, at jerdstjkket maatte for
 naere aars hvile - de laa i den tid
 i havning, specielt her gamleid-
 dagshavning. Der ved kom der me-
 get yngre idene - saa utarene yngre
 aartindree begynte man at "brakke"
 dem; pläiet aa karvet dem flere
 ganger den siste sommer for man
 saa saadde kom paa den igjen.
 Nei, naar specielle kvalitetsgjærskjellen
 paa engene er her ikke kjent laenger
 - men det var sandsjynlig, at man hadde
 det i eldre tidsalder, da man "harket"
 grä og farskjellige gode grasarter ned
 i jorden paa dem, for at opnaa større
 forproduktion. Var nok den første
 "grasjäsning" herover. Dessverre er
 disse grasplanter forlængst vandret
 heden fra var flora - även en forskon-
 mer hist og her endda, som de gamle
 mente i sin ungdom, nemlig
 en mjukt plante med en stor prä-
 krove i toppen. Da det hadde været
 flere sorter af denslags grasplanter,
 saue var let aa ta prä of til saaning,
 er det nok sikkert, at de besadde
 engflekker hadde navn etter plante-
 navnet i deres sprag. Medharkingen
 hadde været enkel ved hjelp af en "hark"
 tat af en mindre gran, saue hadde
 nye gran kvist paa den ene side.
 Kvisterne der var tat af aa tilspidret
 endel tommer fra stammen, of stam-
 men opover gransen fik man et
 meget brukbart skaft af tilstrek-
 kelig længde, saa man ikke behövet
 at gaa bakket i ryggen under hark-
 arbeidet. Navnebetegnelser paa gro-
 vere aa fine - suave - höi i de tider
 er [var] gleute - kanske medtagen "bri-
 skjög", en meget finvaxet tidlig mo-
 den grasplante, saue ogsaa kom nok
 paa skrene jord. Den hadde i de tider
 været laes og fjldig, ses endnu hist og
 her som en helt forkiöblet döende plante.
 Naar dens gras blev hästet för den blev

no modere var den i gammel tid
 anset for at være godt for. Ette, hvad
 de gamle sa, hadde plante bokser
 tidsaldene været stor med lange fine
 runde græstikker i tykke skjæggebol. Den
 har længe været uddæende. Løven her
 nu som bare lave græsdatter - den i
 de gamle tider lange, fine rugke græ-
 stikker skulle ha git den navnet.

Paa slaatbeaterne haddes ikke andre
 navne end de stedlige lokale stedsnavne.
 betegnelser paa de forskellige steds-
 formationer i etmaalernes terren.
 Herover var de lange jaorv været brukt
 i kjænt meieretid - stitovr i kjænt.
 De lange re stærre aa lot [later] brukt
 ree for arbeide i ret naturlig stik
 arbeidstillig. I oldtiden hadde jaer
 her været en slags noget i trettet
 sijn, som man ikke slar med, men
 trak den den andre veien, saa græs-
 set blev skåret av. En paa en messte
 nødvendig arbeidsmaate, for det maatte
 ja skjæres ifra sine rjeverhetes som
 slaape jaerhaute, stubber aa steiner.
 Det hadde først været i meget rjere
 tider, at jaer ansider, "blen saa ret-
 tet ut", at man kunne slaa med
 den paa nu kjænt maate. Klima-
 ændringens sukessive ødelæggelse-
 forandring af oldtidens lange, skjøre
 græsflora til kort rjket græs skulle
 ansider ha fremtvunget en rettere
 ja, som kunne slaaes med.

2. Rjdingen til en gflækker hadde
 gærgaat mest som høsten. Da tak man
 det gade lauet til for, ved den brakte
 senere kjænt til vinterbrukt, og al anden
 krist m. v. blev "køset", som det het
 her. Det vil si, krist og mardt lagdes
 i store haier - "kös", som de kaltes her
 for at brennes væsen ette, sommet
 som mulig. Det raulige arbeidsnavn
 var "aa kässe - kössing". Ja, asken blev
 anleggeli spret anking. aa, det var
 som at gjæse, at for kässene brukt saa
 tidlig som væsen som mulig, aa
 skadet brenningens minst i jordlaget,
 saa der som sommeu blev no græs-
 vext den ogsaa, hvor kässene var brukt.

ja, steiner som uten store vanskelighet kunne taes op eller flyttes blev "røiset" - som det het her - lagt sammen i kasser. Gaardene langs skogløse og opp i lierne hadde meget arbeide med aa røise stein i de til varige enger ryddede stykker. Derimot i davis slaat-brøsterjødingen i skogutmarkene blev kasse lagt sammen med røise af den mindre steinen, som var letaa løse. Disse slaatbrøsters levetid var ikke saa særlig lang, bare saalange "skauhovda" vinket - slik saa snart til skog igjere, og en ny slaatbrøste maatte ryddes.

3. Det var nævnt, at mange hadde brukt aa hake op saaflekker i sine egne stykker, og saa rykket fra. Nei, ikke andet end som her foran nævnt.

4. ja, det var almindelig ved grovning af reuser grunnere eller dypere set eller fakhaldene i terrenet. Det var især - utenom leikamradene - almindelig, at "lagge igjere" reuser med stein. Det vil si, at man af stein lavet oppsing langs eller reusers bund for vandet, og saa fylte i edene paa steinene igjere over paa. Disse reuser hadde relativt set store fordel, da vand over fra i edytten ogsaa hadde let for aa rige ned og ind i reuser saalingen mellem steinene. Dette hadde været almindelig, naar det gjaldt enger, som man skulle bruke i langere tider - ogsaa almindelig i akerstykker, hvor terrenet gjorde, at det trængtes. Nei, væding var ikke nævnt brukt almindelig - kun nævnt, at i noe bratte tørre vakkende stykker, hvor der var en høiere liggende vandile - opkomme - i nærmeste nært, ledet man dem vand bort over ved hjelp af utskolpede træer.

5. Nei, dese bruktes paa akerstykkerne. Satergjødslen blev strøt ut paa saterlökernes græsvalde om høsten, naar man ikke hjerte den hjem til gaarden om vinteren, hvilket var ganske vanlig. Lökernes var isidgjerdet. Det bruktes paa fjeldsatrene saavel som paa himsatrene. For de sist nævnte, vedkommende

bler g'j'adslen ogsaa brukt paa de dele af
 lækkerne, saam det raaddes kaan paa
 hvilket aften var til fælde. De i haue-
 eugene bleue g'j'adselruker blev "sunsloot"
 aa spret rønt asekking.

6. Nei, var ikke nævnt - er ukjent her.

7. Nei, har været ukjent her, man har
 ikke g'j'act no spesielt.

8. Er nævnt foran. ja, naad det g'j'alt
 i utk'j'oring. Til utk'j'oringen - for tiden
 hadde brakt istaen h'j'elredskap - bak-
 over aldtiden hadde man her brukt
 "traskounger", sladder af tid med drag
 aa utskalpede "ruker" - mundbunne
 kasser - saam man lasset g'j'adslen i.
 Disse kassenruker hadde i saas gamle
 tidsaldrer været utskalpet af suvete
 flak aften af or aa sop, aa hadde
 i almindelighet kat boer en drot
 - et draggaste i traskladen. Om spredning
 aa smulding var intet i traditioner-
 ne nævnt andet, end at man brukt
 te traskaler - spader og harvet - aa
 man ma gaa ut fra, at man suvete
 se smuldet de gasetamende blom-
 per inner spredning. Der var i de
 tidsaldrer saa meget her af suvete
 trær af eik, bøk aa andre harvetær
 aa det var rikelig til staragaard-
 skap. Hvad angaar senere tiders red-
 skap, saa hadde det været greiper
 med fire aa fem timer i af det
 tilsmudet, i en, saam var lit flat
 staende paa kant [hadde jo da ikke
 let for at høies.] Disse timerne var
 med den ene ende fastet i en pas-
 sende "harvedkluser", har fra
 tilarbeidet passende skapt af "klim-
 seus" stammestykke. Hadde været
 i bruk til suvete kunstner kam saa
 langt i utvikling, at greiper og i en
 blev mere almindelig paa at et
 træskapt. Det er for vanskelig at til-
 faste disse - eller deeslags - over-
 ganger, da de i alle tilfælde tok
 relativt set meget lang tid, skoon
 misk farmaagelighet aa initiativ-
 tiltaks evner var naturlig meget
 farskjellige hos brukerne, aa folk

var der nok af til arbejdshjælp, samtidigt
søme at brække kvingens traditionære værdighed
hæve sig, en overfor overværelse af det
nytt. Utværs første haldel af jorrigt aar-
hundrede glad mandag over i rejere drifts-
jorrigt.

9. ja, det var skinnende brugt nogle uger
etter at hallet aa lavet var høstet. Vel ikke
bare derfor. Det etter slattem kommande
ingras sik ogsaa med i havningen. Man
brakte her aa dele siges aa utslat-
havene i formiddags- og ettermiddags-
havning - en havde driftsmaate som
skulle være oldgamme. Målig at ud-
rens tilstedeværelse som biöre aa flere
hadde været en medvirkende årsak.
De gamle her mente det, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

10. Det hae været en ^{IX} i kassens avve-
gang. Begjænte med at gedskesten i en
gæve smaat en en optænte i tove
siste holdet af farige aachindre.
mede optænte flere steder først efter
haarsede i tænder det første bese-
sionen af dette aachindre, sa blev
sammenhavvede ger. Bræken af slat-
bræken i i tænderne blev - saovit man
net - helt slæt i tænder første holdet af
farige aachindre. Med hensyn til slat-
brækenne er det nødvendigt at antage
at rydningen af den slaps foregik her
etter algymsuel traditionel metode
den vis, at først hæg man tømmeret
og kjæte det nok en vintere, sa om
værene fjaldes al den andre skagen, træ-
ne paa hverandre uden at bli kvistet.
Man begjænte i mitten at jølle træne ind
over paa hverandre mot mitten fra
kanterne rundt om til man fik den
brækestærrelse, man ville ha, sa det
helt blev en stor røving, som det het
her. Naar røvningen saa blev tør nok
i tænderne, sa bjente man det
helt, sa det laa. Saa lot man det ligge
til i i begjænselen af august maaned,
sa kappede man til laugved de gjævede-
rende ikke optænte træstammer, la-
dem i tømmer uden om bræken
for hjemkjøring til gaarden til vin-
terved. Denne ved kaldes for "kaalaa-
ve". Den var godt tør saavel til bræk
paa aarene, som senere i tiden i
peiserne, der ansides i 1730-aarene
bler spratte herover. Men denne ved
hadde sværtet ved tiggerne sa lige-
saa kvindfolkene, som brækte den
vinteren i tænder svært. Saa blev bræ-
ken indgjerdet og saa hækedes as-
ken paa den ved i jorden hvoretter
man saadde rug i den. Saavningen
af rugen maatte etter algymsuel re-
gel foregaa senere et par dage etter
mitten af august maaned. Saa sent
paa høsten, naar kilden hadde givet
jorden helt til froset, tok man
sæflokken paa gaarden sa slaps
den ind paa bræken for afhæn-
ning af de de lange rugstænk, de
var almindelig de "heile kvarte
lange" - altsaa omkring 6 tommer.
Denne høvning med sæen kunne

X
 vare flere dage, og var ettes traditionelle
 nødvendige, for at få brændegæder med
 lange akser sammen ettes. I de varmes-
 te aarene ettes var det saa godkøsting
 indtil græsvelten blev "for skool". Som slut
 paa slaathraatens levetid blev den
 havret, og da kam skagen fast igjennem.
 Engene - de some ikke var helt opdyr-
 ket saaker, og - er i tidens løp gaaet over
 til almindelige havegange og saa de
 i dem engang brugte saakerglekker.

11. Man spredde "gjaeslerikene" om høs-
 ten, som går nævnt. Redskaberne dette
 er tidligere omtalt.

12. De var hjemme i fjøret. I yngre tider
 havde enkelte gaaet et saakalt "som-
 merfjøs" opsat af tynde materialer - plaa-
 seret i nærmest kant af stumacken,
 hvor der havdees, men dette var ettes
 at de ville dyr saa og si var i trykdel-
 her. Nei, ikke ved slaathraater, disse var
 det slut med da. Nei, hiussetene
 drift har jeg for omtalt.

13. Bakker aldtidene brugtes her "kveer"
 for dyrenes beskyttede bue om natten. Disse
 kveer havde været overmaade høit og stærkt
 indgjerdet, saa inddyrene ikke kunne
 komme ind. Disse indhegninger har her
 været "kveer" - kveer - navnet mentes
 og ha holdt sig fra aldtidene. Paa mange
 steder i aasene her brugtes samme kveer
 for man var kommet til at gaa opstøret
 tømmefjøsene - det some var ogsaa
 tilføldet paa hiussetene. Nei, nogen
 egentlig flytning af kveerne var det ikke
 tale om, da de være indgjerdingen var
 et meget stort arbejde, som kræveten
 hel del saa og si i flytbare materialer,
 da der i indhegningernes ytre del var an-
 vendt kartese og længere tømmestær
 med kvisten paa, traugt krydsvis oplagt,
 der var nemlig "nye biøn" her. Saaene
 og inddyrene saet de i uelkende
 kveer var her paa stæne i aasene,
 og alle dyrene der saet ind om
 natten. Gjetene med sine træhorn-
 mer fulgte dem hele dagen, som man
 ogsaa saet gjaese paa havegange
 ne ned i bjøden. Biørnebestandene
 blev her ikke mærkbart mindre for
 langt itares første kaldel af farise.

XI.

aarbundene - ja, varte utover til 1870:erne =
ne, da de ivrige bønderjægere omsider
fik taget de sidste fælleskommende.

14. Tveerne i aldtiden her var runde. Den
innesste "væg" bestod af i jorden nedbratte
lange træstokker sammenebundne øverst
med "vøjspæringer" [Frøringe fremstilt af
vredne lange tynde bærkeplanter, seie og
sterke.] Gjædslen, som blev i tveerne, to-
kes ut, lagdes i kæng, for om høsten at kjø-
res [børes] til nærmeste akerstykke eller
engstykke, naar man ikke havde saks-
flækker. Aflestes ettesøtetrene paa søtre-
ne omkring 1800:talet af tømmersjøs.
De kjæmpevarende dyr brattes hvelv
kjæm til gaardens fjøs, naar man ikke
hadde hussøtre. Omgangen af farandin-
gerne tok naturlig lang tid paa de for-
skjellige gaarde, de økonomiske søtre
de arbejdsgrunde var forskjellige.

18. Nei, helt ikke her.

19. I byggedialekten her har vi altsaa [hat]
"hve". Trøe, kñtrøe, søtrøe - osv. har vi
hat, men dette kñu som betegnelse
for jernst traal i bestemte stiger, vøge
eller ved vandingssted. Teie - teien har
vi som betegnelse for en langstrakt
paa en maate selvstændig fæm og
et jærdestykkereaal, skag aa nøy [aker
aa eng]. En tei - to teier - teien, altsaa som
stedsnavne. Har i tidsalderne bakover
og paa hat, "Teie" som navn paa mindre
hastedssejersdomme. Meget almindelig
som stedsnavne paa aker [partier]
et langstrakt engstykke, skag osv.
"Støl" har vi hat i gamle tidsalder i
forhængelse med søtrene - søtstøl.
Det har ikke været brugt paa længe,
og hvad det engang har detaljebetyd, vet
man desværre ikke længe. Er derfor
helt uklart nu, hvad dets betegnelse i gamle
tider har gjælt, naar flere gaarde har søter
og deres huse sammen aa en lække hver
paa vedkommende vøge - i enkeltstøl.
20. Ja, det var i gamle tider - i enkeltstøl-
der og paa i yngre tider. Enkelte høstet gasset
til kjæm, jærning om vinteren ophøret
i en liten tømet løy i kanten af lækken.

Andre brükte lækkeren til forekommende
 havn fæde dñr, som kunne "søakte søg"
 som det het her - kunne komme ut gae en
 mindre henskede m. v. kunne havninge i
 i skogen, som hente af og til. No anden
 navnhetignelse end "søterlykkje" har ikke
 været nevnt, aa er ikke kjent. Ja, dette
 er overmaade gammelt helt fra old-
 tiden her. Slaat paa søterlækkerne
 blev det helt slüt med sukseerint ut-
 over siste halvdel af forrige aertünder.
 Senere kün havnet af søterdyrene
 ved indtræderede i held og söndage,
 og saa nogle dage för hjeureisen
 om hästen. Den i søterbjässe blevne
 gjädel - naa den ikke om vinteren
 blev kjäst hjeen til brük paa gaarden
 - blev ströet ut paa søterlækkerne om
 hästen.

21. Mei. Det var kün nevnt, at enkelte "tok
 vare paa aaska "om vinterene", aa saad-
 de paa et aa anne "engstj"ke tidlig
 om vaaeren, for det hadde altid
 "presket op græsvegeten svart".

Som en overmaate viktig be-
 standdel i engbruket kom den
 forekommende rike lauhäst
 hreit var. Etti som de i engene
 store og skjæne lethöstlige græsplan-
 ter fra en færsvindende varmere
 klimaperiode søkte döde ut, sik
 man over til at häste lauhäst til behov
 - lauhästen i engene hadde vä-
 ret stor.

Nannestad i november 1948.

E. G. Hjalmar Tangen.

Akersh.
Kammestad

2484

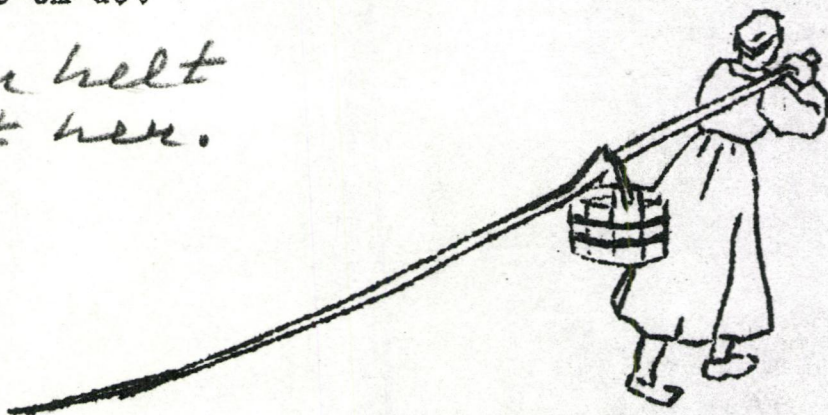
NORSK ETNO OG ISK GRANSING
ADR. NORSK FOLKE MUSEUM
BYGDØY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bære vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

*Nei - er helt
ukjent her.*

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ? *Nei, absolutt ikke.*

Har ein bruka kumøkk til brensel ? *Nei, slet ikke.*

Hj. Tangen